

Het plaatselijk weekblad vraagt kinderen wie ze in het zonnetje willen zetten. De 12-jarige Joey hoeft hier niet lang over te denken. Haar oma is voor haar de beste. Dat wil ze graag vertellen.

Samen met de journaliste van het weekblad zit Joey aan de eikenhouten eettafel in de woonkamer. Oma brengt een glas Fanta en koffie en steekt een sigaret op. Ze ziet er niet oud uit met haar oranje-rood geverfde haar. Met een glimlach op haar lippen luistert ze mee. Haar kleindochter heeft duidelijk geen hulp nodig om haar verhaal te vertellen. De journaliste moet snel schrijven om Joey bij te kunnen houden.

‘Oma zorgt heel goed voor mij’, ratelt ze. ‘Ze is eigenlijk een moeder voor me. Het enige verschil is dat ze minder streng is. Een moeder zal eerder vragen of je helpt met afwassen. Oma geeft alleen liefde. Ik mag meer dan mijn vriendinnen van hun moeders mogen. Met mijn schoenen op de bank bijvoorbeeld. Maar ik mag niet tot elf uur opblijven, zoals sommige van mijn vriendinnen. Ik moet rond half tien naar bed. Dat vind ik wel beter. Anders kan ik ’s ochtends niet wakker worden.’

Als de journaliste vraagt waarom Joey bij haar oma en opa woont, valt er een stilte. Joey kijkt haar oma vragend aan. Alsof ze niet weet wat ze moet antwoorden. ‘Dat is een vervelend verhaal’, zucht oma. De journaliste zegt dat ze niet alles hoeft te weten, maar dat ze wel een reden moet geven aan de lezers van het weekblad.

Oma vertelt dat Joey twee jaar was toen haar vader er vandoor ging. Samen met haar moeder woonde ze een paar jaar bij opa en oma. Tot haar moeder een nieuwe vriend kreeg. ‘Tussen mij en hem ging het niet goed’ zegt Joey. ‘Hij sloeg me.’

‘Dat laatste mag niet in het verhaal’, zegt oma. ‘Opa zal het niet leuk vinden als iedereen dat kan lezen. En wij ook niet.’

Joey wil wel anoniem haar verhaal vertellen voor dit boek. Dat vindt haar oma goed. ‘Ze praat graag over wat ze heeft meegemaakt’,

weet oma. ‘Haar leerkracht wilde dat ze er in de klas niet meer over zou vertellen, omdat haar klasgenoten niet wisten wat ze ermee moesten.’

‘Ik merkte dat de andere kinderen het niet snapten’, zegt Joey. ‘Dat zag ik aan hun gezichten. Ze keken heel raar. Ik denk dat ze nog niet wisten wat mishandeling is.’ Ze nam het haar klasgenoten niet kwalijk. ‘Ik was de jongste van de klas en ik was net zeven. Dan is het logisch dat je zo iets niet snapt. Toen het allemaal gebeurde, was ik zes. Mijn stiefzusje en nichtje zijn dat nu ook. Aan hen zie ik hoe klein ik toen was.’

Ze mocht haar verhaal vertellen aan de huisarts en een mevrouw van de Geestelijke Gezondheidszorg. ‘Een of twee keer in de maand zaten we bij de dokter in een kamertje. Dan vertelde ik over wat er allemaal was gebeurd. Als ze iets niet snapten, zeiden ze dat gewoon en dan kon ik het uitleggen. Ik vond het heerlijk om mijn hart te luchten. En zij schreven het allemaal netjes op. Onze dokter weet precies wie opa, oma en ik zijn. Als we ergens mee zitten, weet hij waar het aan kan liggen.’

Op de slaapkamerdeur van Joey is een vel papier geplakt. ‘Blijf buiten *my room*. Niet binnen zonder toestemming!’ staat er met grote letters op geschreven. Daaronder in het klein: ‘Behalve oma.’ ‘Hier slaap ik eigenlijk alleen maar’, zegt Joey als ze haar domein laat zien. In de kamer staat een breed bed en een kaptafel met make-upspullen en parfumsflesjes. Aan de muur hangen posters van popsterren Shakira en Beyoncé en een televisie.

Als ze voor dit boek vertelt, zit Joey het liefst op zolder. Daar hangt aan het plafond een groot net waar knuffelbeestjes in liggen. ‘Dit is echt mijn plekje, waar ik me lekker kan terugtrekken’, kwebbelt ze enthousiast. ‘Opa heeft die knuffels voor mij opgehangen. Daar ben ik gek op. Op internet las ik dat kinderen die veel knuffels hebben, van warmte houden en graag met veel vrienden en familie bij elkaar zijn.’

Ze weet nog dat haar moeder een vriend kreeg. ‘Ik voel meteen of ik iemand kan vertrouwen. Hem vond ik niet leuk. Ik dacht: “Mam, ga weg bij hem!”’ Ze sprak haar bedenkingen niet uit. ‘Daar was ik te klein voor. En hij wist mijn vertrouwen toch te winnen. Hij liet mama boos worden als ik een keer vervelend was en deed zelf aardig en lief.’

Het duurde niet lang voordat ze bij de vriend van haar moeder introkken. Hij had een boerderij vlakbij een stad, vertelt Joey. ‘Ik had toen eigenlijk wel zin in school, maar we bleven daar maar even wonen. Een of twee maanden. Daarom had het geen zin om mij aan te melden en schoolgeld te betalen, volgens hem.’

Toen we in de boerderij woonden, werd hij al iets strenger. Als ik buiten had gespeeld, vroeg hij: “Wat heb je allemaal gedaan? En waarom kom je zo laat thuis?” Dan werd hij boos en moest ik even naar bed. Daarna verhuisden we nog verder bij oma vandaan. Helemaal naar Duitsland. Daar begon de nachtmerrie.’

‘In Duitsland ging ik eindelijk weer naar school. Toen ik na de eerste dag thuiskwam, nam hij me meteen mee naar hun slaapkamer. Hij deed de ramen en gordijnen dicht, sloot de deur en ging me opeens allemaal vragen stellen. “Wat heb je gedaan op school? Heb je al vrienden? Wat heb je voor stoute dingen gedaan?”

Ik wist niet wat me overkwam. Ik was nieuw op die school, dus ik had nog geen vrienden. En ik had helemaal geen stoute dingen gedaan. “Ik geloof jou niet”, zei hij. “Je liegt.” Hij gaf me een klap en zei: “Ga naar beneden je huiswerk maken.” We kregen daar namelijk al huiswerk. Toen ik het klaar had, zei hij: “Ga naar je kamer.” Ik pakte al mijn knuffels en legde ze bij elkaar op mijn bed. “Waarom doet hij zo?”, vroeg ik me af. En toen viel ik in slaap.

De dagen daarna werd het erger. Hij stelde altijd vragen. Een daarvan heb ik heel goed onthouden: “Als mama van een berg valt, wie is dan de eerste die je belt? A: een ziekenwagen, B: opa en oma of C: mij.” Ik zei B, want opa en oma moeten het ook weten. “Dat mag je niet zeggen”, zei hij en gaf me een klap. Toen zei ik A. Hij zei weer

dat ik dat niet mocht zeggen en gaf een klap. Toen ik C zei, zei hij: “Je liegt” en kreeg ik nog een klap. Als ik de waarheid vertelde, geloofde hij het niet. En als ik loog ook niet. Dus ik werd altijd geslagen.

Meestal moest ik over de knie en sloeg hij op mijn billen. Ik mocht geen geluid maken, want dan kreeg ik nog een klap. Telkens als hij weer naar beneden ging, kroop ik in mijn bed. Dan vertelde ik mijn verhaal tegen mijn knuffels en huilde.

Ik had een plannetje om aan hem te ontkomen. Als ik 's middags uit school kwam, maakte ik zo vlug mogelijk mijn huiswerk en vroeg aan mama of ik naar buiten mocht. Dan pakte ik mijn fiets sleutel en de sleutel van de schuurdeur en ging rondjes rijden op de fiets die ik van oma had gekregen. Ik wist wel dat hij mij toch weer ging ondervragen. Elke dag. Geen dag vrij.

In het begin dacht ik dat het straf was en dat het normaal was. Maar het werd steeds erger en hij ging rare dingen zeggen. Toen dacht ik: “Die vent is gestoord!” Hij probeerde me geestelijk te bedwelmen. Hij zei dat ik niet deugde en dat ik niet geboren had mogen worden. Hij had tarotkaarten en zei dat ik van de duivel was. Dat geloofde ik niet, want op zo'n kaart stond een engel. “Jij bent zelf een duivel”, dacht ik. Maar dat kon ik beter niet hardop zeggen.’

‘Aan ons buurmeisje vertelde ik er een keer over toen we buitenspeelden. Het kwam er per ongeluk ineens uit. “Je moet het niet doorvertellen”, zei ik, omdat ik bang was voor nog meer klappen. “Je moet het tegen je mama zeggen”, zei ons buurmeisje. “Die weet het al”, zei ik. Dat dacht ik tenminste, maar later hoorde ik van mama dat ze het helemaal niet wist. Toen snapte ik ook waarom hij altijd de deur dichtdeed en waarom hij nooit sloeg als mama er was. Dat vond ik al zo raar.

Van oma en opa had ik een keer een pop met een stoeltje gekregen. Die gek, zo noem ik hem nu meestal, pakte mijn pop en zei: “Zeg om wie je het meest geeft: om deze pop of om mama. Spreek

de waarheid, of ik knip de haren er af.” Hij had al een schaar in zijn hand.

Mama was mijn stiefzusje aan het verschonen op de commode in de keuken. Ik dacht dat zij misschien partij koos voor hem. Ze had tenslotte een baby van hem gekregen. Tja, toen knipte hij dus de haren van mijn pop, omdat ik niet voor mama koos. Zij werd heel boos op hem en gooide het stoeltje keihard tegen de deur. “Zo’n vraag stel je niet aan een kind”, zei ze. ’s Avonds hoorde ik hen daar nog over ruziën.

Een andere keer bedreigde hij me aan tafel met een mes. Mama stond erbij. Ze had een wijntje teveel op en moest lachen. Eigenlijk had ik toen even niemand. Ik kroop helemaal achteruit tegen de muur. Ineens legde hij het mes terug in de la en zei: “Geintje!”

Ik was bang dat ik dood zou gaan. Vanwege alle stress en de honger. We hadden niet veel geld en ik kreeg niet veel te eten. Ik voelde me net een tijdbom. Als die stopt met tikken, dan: BOEM!

‘Die gek wilde niet dat oma en opa op bezoek kwamen. “Als ze komen, moet je doen alsof je er niet bent, want ik wil niet dat jij alles aan hen vertelt”, zei hij. Mama hield altijd het plein voor ons huis in de gaten. “Rolluiken omlaag!”, zei ze, als oma en opa er aankwamen. Dat moesten we heel snel doen: ik deed boven de slaapkamers, hij deed de woonkamer en mama de keuken. Daarna moesten we stil op de grond gaan zitten. Ik vond het zielig voor opa en oma, want die hadden anderhalf uur voor niks gereden. Volgens mij wou mama eigenlijk heel graag dat ze kwamen, maar ze wilde haar vriend niet kwijt.

Oma en opa voelden dat het mis was, omdat ze niet op bezoek mochten komen. Ze zijn geloof ik naar de rechter gegaan om bezoekrecht te eisen. Toen mochten ze wel komen, maar moesten ze buiten blijven. Mama gaf mij aan hen mee. Dat vond ik heerlijk, maar ik zei: “Je mag me niet te laat terugbrengen, je mag me niet verwennen met lekkere dingen en je mag me niet knuffelen van hem.”